

людини у розв'язанні завдань як на основі його фактичних досягнень, так і здібності до покращення результатів під впливом дозованої допомоги.

Складною проблемою учбової орієнтації є те, що вибір профілю навчання став конкретним, що збільшує відповідалність у проведенні індивідуальної консультації. Як показує аналіз консультацій з освітньою спрямованістю, тільки 56% школярів досягає у своєму класі того рівня розвитку розумових дій та навичок, які необхідні для успішного навчання, слабо розвинуті прийоми раціональної переробки учбового матеріалу, триває процес емоційного "відходу" від школи (аналіз зроблений нами за даними Криворізького центру профорієнтації на 1993- 1995 рр.). Це створює додаткову проблему учбової орієнтації.

Проблеми учбової орієнтації можна подати таким чином:

- 1) природні передумови здібностей та нахилів часто бувають приховані не тільки від вчителів та батьків, але й від самих учнів;
- 2) інтереси учня та мотиви його вибору часто не співпадають з його здібностями;
- 3) у виборі школярів переважають такі соціальні та емоційні фактори, як престижність школи, приязаність до вчителів та товаришів по класу, а не необхідність реалізувати свої здібності.

М.П.Трофанова, Т.В. Ключковська

Гра як засіб формування гуманних взаємин молодших школярів

У справі розв'язання завдань гуманістичного виховання, формування гуманних взаємин молодших школярів особливе місце займає гра. Саме тому одним із засобів досягнення ефективних результатів у цьому прогресивна педагогіка вважає ігрові форми цілеспрямованої організації діяльності дітей (Ш.О. Амонашвілі, В.О. Сухомлинський, О.Я.Савченко, М.Г. Яновська та ін.).

У сучасних психологічних дослідженнях гра розглядається як прояв природної потреби в діяльності, в процесі якої дитина пізнає і перетворює навколишню дійсність, світ речей, людей, саму себе.

У педагогічній науці гра вивчається як спеціально створена для цілей навчання і виховання педагогічна форма, як елемент системи виховання, що цілеспрямовано використовується суспільством для підготовки дітей до життя, як засіб ефективної організації взаємодії педагога і учнів, спрямована на розвиток і формування взаємин дітей, соціалізацію їх стосунків і співжиття, актуалізацію пізнавальної діяльності, розвиток самостійності тощо.

Під ігровими формами організації дітей для формування в них гуманних взаємин ми розуміємо такі спеціально змодельовані педагогічні конструкції, в яких використовуються елементи ігрової діяльності (уявна ситуація, ролі, ігрові засади, правила тощо). Застосування комплексу ігрових форм організації діяльності дітей ефективно при належному організаційно-методичному забезпеченні, яке включає відбір або створення, визначення кількості і місця застосування ігрових форм, підготовку відповідних матеріалів, а також при здійсненні педагогічного керівництва діяльністю з відповідних позицій (часткового включення, ігрової позиції, позиції збільшення дистанції), при забезпеченні дотримання психолого-педагогічних умов на кожній стадії роботи.

Формування гуманних взаємин молодших школярів передбачає використання пізнавальних та інтелектуальних ігор, які розвивають кмітливність, потяг до знань. Більш ефективними є ігри творчі та рольові ("Подорож", "День народження", "Школа", "Магазин"). Вони психологічно готують вихованців відповідно до обраної ролі самостійно вибирати способи поведінки, будувати взаємовідносини між собою в реальних життєвих ситуаціях, прискорювати процес адаптації дітей у школі.

В ситуації гри дитина вступає у відносини змагальності, самоутвердження. Тут вона вчиться підкорятись моральним перемогам над собою в умовах ус-піху або поразки, уміти контролювати свої вчинки, правильно оцінювати дії інших.

Гра - це джерело виникнення відповідного типу взаємин-спілкування, соціальної діяльності, яка втілює турботу про інших дітей. Гуманні відносини формують ігри професійного спрямування ("Ми - будівельники", "Перукарня", "Лікарня" тощо), ігри-конкурси, ігри-вікторини.

Особливе місце в системі начально-виховної роботи з дітьми посідають народні ігри. Побудовані на засадах народної педагогіки, вони можуть відіграти виховуючу роль при умові, якщо будуть органічною частиною цілісного педагогічного процесу.

В основі дитячої гри лежать такі дидактичні принципи:

- поєднання в діяльності дитини елементів народної гри і навчання;
- перехід від ігор-забавлянок через ігри-завдання до учбово-пізнавальної діяльності;
- поступове ускладнення умов гри і навчаючого та виховуючого завдання;
- підвищення мислительної активності дитини через народну гру у розв'язанні виховних завдань;